

SPiRiT: EL CAVALL INDOMABLE

(Spirit: Stallion of the Cimarron)

FITXA TÈCNICA I ARTÍSTICA

Títol original: Spirit: Stallion of the Cimarron
Direcció: Kelly Asbury y Lorna Cook
Guió: John Fusco
Producció: Mireille Soria y Jeffrey Katzenberg
Música: Hans Zimmer
Cançons: Bryan Adams
Muntatge: Nick Fletcher
Direcció artística: Kathy Altieri
País: USA
Any: 2002
Durada: 83 min
Llengua: català

Resum

“És part de la història de l'Oest americà, explicada des del punt de vista d'un cavall”, diu el guionista de la pel·lícula. A través d'imatges molt vistoses, anem coneixent la vida d'un cavall que veurà com l'ésser humà l'allunya del seu ramat i de la seva benvolguda independència.

Spirit és un cavall jove i salvatge que recorre amb el seu ramat les terres de Nord-amèrica. Com a cap se sent responsable i vigila els entorns perquè tot vagi bé. Però, quan per curiositat s'acosta a un foc que han encès uns humans, és capturat per uns traficants de cavalls, que el venen a l'exèrcit. El general del fort on va a parar s'entesta a domar-lo, però ell s'hi resisteix tant com pot.

En el mateix fort coneix un indi, Little Creek (petit rierol), que també ha estat capturat i vexat. La seva natura indomable i l'ajut de l'indi li permetran escapar i retornar a la natura salvatge, on viu l'aventura del ferrocarril i es creua amb tot de personatges, animals i humans, típics d'un bon western.

Barrejant el drama i la comèdia, la història se centra en la maduresa del nostre protagonista, que s'adonarà que no tots els homes són tan perversos com la seva intuïció li indica, entaulant una bella amistat amb un noi indi que l'ajudarà en les seves peripècies. Així, Spirit es converteix, doncs, en un heroi més del Vell Oest.

Escenes de DVD

Si no hi ha temps per veure la pel·lícula tota seguida, donat que hi ha 20 divisions, es pot partir en dues parts: visionant de la 1 a la 10 i de la 10 a la 20.

Pel professorat

"Spirit" ens narra la vida d'un cavall salvatge, que va viure a l'època de la conquesta de l'oest nord-americà. Hem sentit i vist moltes històries sobre la conquesta de l'Oest des d'una perspectiva humana, però, encara que els cavalls sempre han sigut personatges presents i de vegades molt importants en aquesta conquesta, ningú no havia adoptat el seu punt de vista.

La història és especialment interessant, perquè els fets són tractats des del punt de vista del cavall, i obre una nova llum i una nova perspectiva sobre la humanitat, que explota la seva espècie i els esclavitzava en benefici propi.

Un element clau de l'argument és que descriu els indis nadius com un poble que estima la natura i que és atacat injustament pel colonialisme dels soldats nord-americans.

Des del punt de vista cinematogràfic donar expressió i fer entendre el llenguatge, tant sonor com no verbal, d'un animal és molt complex, potser per això aquesta és la primera pel·lícula d'animació amb un cavall de protagonista.

Com diu Katzenberg, el productor, "volíem trencar totes les regles. I la primera és que la pel·lícula està contada a través dels ulls d'un cavall, però el cavall no parla. Cap animal no parla, a la pel·lícula."

El director Kelly Asbury comenta que van prendre aquesta decisió des d'un principi: "Des del moment que veus un cavall parlant, la pel·lícula es converteix en una comèdia. No et pots prendre seriosament un cavall que parla. Així que vam decidir fer més naturals els animals i fer que s'expressessin per mitjà de l'animació."

La pel·lícula és una defensa de la natura salvatge i de l'esperit lliure que la civilització vol sotmetre.

La directora Lorna Cook diu: "sempre m'ha semblat que aquesta pel·lícula parla de temes importants en qualsevol època o lloc. Però ara, més que mai, el valor de la llibertat, la relació amb casa nostra i amb els nostres éssers estimats... hi ha res que sigui més important? Però la història té també temes de molta actualitat –especialment en moments com els actuals–: per exemple, no deixar que ningú domini el seu esperit".

Com visualitzar

ABANS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

Qüestionari previ:

- Què sabem dels cavalls?
- Saps si encara hi ha cavalls salvatges?
- Creus que Spirit és nom de cavall?

1. El títol i la caràtula

Títol

1. Coneixes alguns noms de cavall?
2. Què et suggereix el nom de Spirit ?
3. Creus que "indomable" és un adjectiu que va bé amb el nom de Spirit? Per què?

Les caràtules

Estudi de distintes caràtules relacionades amb el film:

- De cadascuna:
 - . Què ens diu el dibuix?
 - . Ens anuncia de què anirà la pel·lícula?
- De la que nosaltres usem:
 - . Què remarca a diferència de les altres?
 - . Quines expectatives et crea?

Una vegada vist el film:

- . Creus que s'han acomplert les expectatives que t'oferia la caràtula?
- . Què t'hi sobra o què t'hi falta?
- . Amb quina et quedaries?
- Personalitza la caràtula. Dibuixa la teva caràtula a partir de distintes elements que pots fotocopiar o trobar a internet: lletres, fotogrames de publicitat, etc.

DESPRÉS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

1. ESTRUCTURA

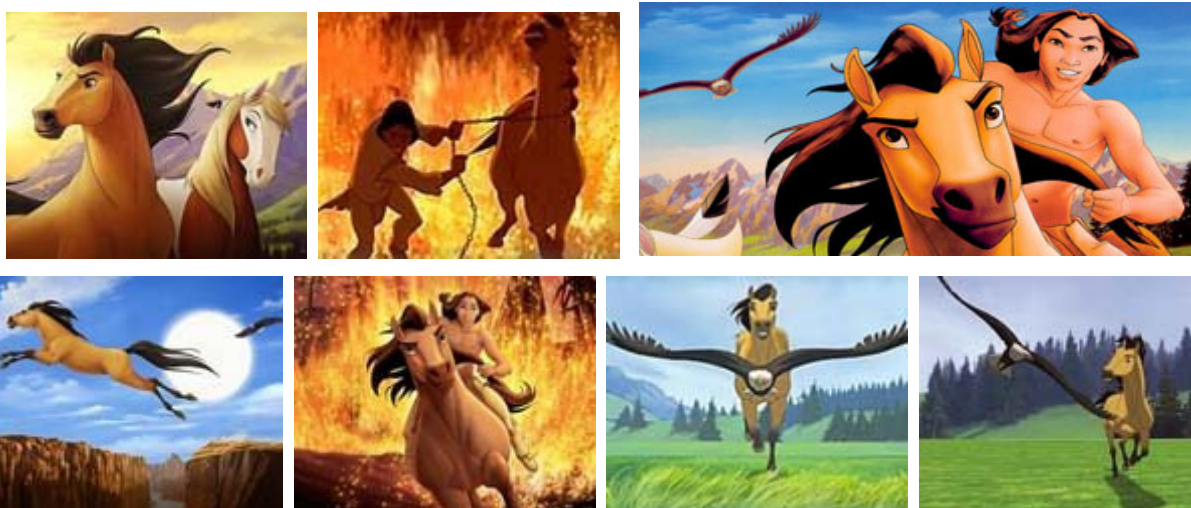
Aquesta faula té l'estructura narrativa de tots els contes clàssics:

- . Tot va bé fins que sorgeix un problema.
- . L'heroi resol el conflicte.
- . Spirit passa per unes proves i unes peripècies.
- . Hi ha uns personatges que donen un cop de mà a Spirit.

Procurar que els estudiants s'adonin d'aquesta estructura a base de fer preguntes:

- Què passa? Quin és el problema?
- Quan, com i on passa?
- Per què passa?
- Per què s'acosta als humans?
- Què es planteja de fer?
- Amb quins conflictes es troba? Com els resol?
- Quines qüestions resol?
- Qui l'ajuda?
- Com l'ajuden?
- Quines són les proves i les peripècies per les que ha de passar Spirit?
- Com acaba?

Fent memòria, llistarem entre tots, els distints episodis, per ordre (treballant causes i conseqüències), fins que en quedi clar el fil argumental.

2. L'ACCIÓ

- On i quan passa?
- Situar l'acció: època i espai físic, aproximadament.

3. ELS PERSONATGES

- Buscar els adjectius que millor defineixin els personatges:

	Descripció física	Descripció psicològica
Spirit		
Little Creek		
Coronel		
Sergent		
Pluja		

AJUDA per la mestra:

Trets físics:

Algunes observacions que es poden fer:

- Aspecte físic general: menut, alt, prim, ros, fort, jove, àgil, musculós, etc.
- Com gesticula, com es mou: elegant, lent, nerviós, ràpid, etc.

Trets psicològics

Buscar entre aquests adjectius algun que vagi bé per usar en la descripció dels personatges:

Bondadós	Perseverant	Generós	Humil
Calmat	Solidari	Indiferent	Obedient
Tolerant	Ordenat	Impacient	Colèric
Pacient	Voluntariós	Sincer	Respectuós
Delicat	Amical	Bondadós	Apassionat

➤ **Pla de discussió**

Per a treballar, primer individualment i després en grup:

- Afegir-hi algun personatge més o treure'n algun.
- Afegir-t'hi tu fent un paper. (Pots triar un dels papers que ja hi ha o afegir un nou personatge, que inventaries).
- Amb quin dels personatges viuries i amb quin no? per què?
- Quins valors representen els distints personatges del film? (es pot posar una llista de valors positius: solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amistat)

➤ **Com reaccionen emocionalment?**

Pots detectar algun moment del film on sigui molt explícit algun dels sentiments següents per part d'algun dels personatges principals?

	<u>Sentiment</u>	<u>Moment del film</u>
Spirit		
Little Creek		
Capità		
Pluja		

AJUDA PER LA MESTRA

Ira: fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, fastiguejament, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.

Tristesa: pesar, melanconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, abatiment, desesperació, aflicció, esllanguiment, etc.

Temor: ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, paor, por, terror, fòbia, pànic, etc.

Plaer: felicitat, alegria, diversió, orgull, estrement, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasi, etc.

Amor: acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.

Sorpresa: commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalament, meravellament, etc.

Disgust: menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.

Vergonya: culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, penediment, mortificació, contricció, deshonor, etc.

4. COMPRENSIÓ DE LA PEL·LÍCULA

Pla de discussió

- Quina escena t'ha agradat més?
- Alguna escena t'ha fet por o t'ha indignat?
- Per què creus que Spirit no es deixa domar pels soldats de l'exèrcit?
- Per què no es deixa domar per Little Creek?
- Quin sentiment et desperta l'escena on l'obliguen a estirar el tren?

Sobre la pel·lícula

- a. Aquest film, què ens diu sobre els cavalls?
- b. És una ficció o podria haver passat a la realitat?
- c. T'has posat a la pell de Spirit?
- d. Com creus que haguessis reaccionat, tu?
- e. Quin sentiment et provoca l'actitud de Spirit?
- f. Quin altre títol posaries a la pel·lícula?

TEMES QUE ES PODEN TRACTAR

1. Cavalls
2. Llibertat
3. Responsabilitat
4. Tenacitat
5. Posar-se al lloc de l'altre

1. CAVALLS

*D'Admirant el món*¹: Capítol 9, Episodi 3, Idea 4

IDEA 4: CAVALLS

Els cavalls, de la família dels èquids, són el resultat d'una transformació a partir d'un diminut avantpassat primitiu. Tota la sèrie filogenètica que ha conduït al cavall actual s'originà a Amèrica del Nord, d'on passà a Àsia i Europa a través de l'estret de Bering. Més tard, aquest cavall nord-americà s'extingí i no tornà a Amèrica fins a l'època del descobriment. El cavall ja vivia en estat domèstic 2000 anys aC, i és estès per tot el món, adaptat a tota mena de terrenys i de climes, la qual cosa explica la gran varietat de races existents. Ha estat i és utilitzat per l'home de maneres molt diverses: com a animal de tir, per arrossegar carruatges, com a animal de sella. També és aprofitat per la carn; i les eugues, per la llet.

9.3.4 EXERCICI: Pensar sobre els cavalls en poesia (p. 75, 16-17)

Llegiu amb atenció els tres poemes següents. Ara, feu tres columnes en un full de paper: a la primera, poseu-hi les coses que els poemes diuen que el cavall fa —o no fa—, a la segona, les coses que descriuen l'aspecte del cavall;

¹ Manual que acompanya el programa *Filosofia de la Naturalesa* del Projecte Filosofia 3/18 i que correspon al cicle mitjà d'Educació Primària. Es pot descarregar gratuïtament des d'aquest link: <http://www.grupiref.org/cat/manuals-filosofia-3-18.htm>

a la tercera, les coses que ens diuen què és el cavall. En cas que descobriu algun element contradictori entre els tres poemes, comenteu-ho especialment.

CAVALLS

Josep Carner i Puig-Oriol (Barcelona, 1884 - Brussel·les, 1970), *Bestiari*

Dòcils a esperó i a brida,
amics dels millors que hi ha,
descarreguen de seguida
qui no sàpiga muntar.

Són addictes als invictes,
són elegants i potents;
volen manaments estrictes
i no se'n desvien gens.

Per llur ajut en batalla
a tot distingit guerrer,
al ciutadà sense falla
li digueren cavaller.

I en la batalla més brava,
quan era adversa la sort,
el bon cavall no menjava
si qui el muntés era mort.

CAVALL

Pere Quart, pseudònim de Joan Oliver i Sallarès (Sabadell, 1899 - Barcelona, 1986), *Bestiari*

Un paràsit de l'euga més dolça
el blaníssim caràcter malmet.
S'encabrita: irritada s'espolsa
mosca d'ase que branda fuet.

"UN CAVALL QUE NO MENJAVA..."

Xohan Garcia de Guillade, poeta gallec o portuguès del segle XIII

Un cavall que no menjava
en sis mesos no es llevava,
però Déu pluja enviava,
creixia l'herba;
al capdavall pasturava

i ja s'aixeca.

Son amo no li donà
civada ni el va ferrar,
però el bon temps retornà,

creixia l'herba;
va pasturar i va xorar

i ja s'aixeca.

Ni el va ferrar ni civada
li havia l'amo cercada,
però enmig de la llacada
creixia l'herba;
va pasturar i va xorar

i ja s'aixeca.

2. LLIURE

L'exercici següent és un bon lloc per començar un diàleg sobre la llibertat. Ofereix una oportunitat per considerar diverses maneres que tenim d'usar la paraula "lliure" en el llenguatge quotidià, i per reflexionar, per tant, sobre les nostres diferents maneres de pensar típicament sobre la llibertat. (de *Recerca Filosòfica*²: Capítol 9, Idea 10, pàg. 254).

9.2.2 EXERCICI: Significats de la paraula "lliure" (p. 71, 19), d'*Admirant el món*³.

I. Discuteix com s'usa la paraula "lliure" en els casos següents:

1. Un mariner naufrag es troba en una petita illa del Pacífic. "Bé, doncs —es diu—, sóc lliure d'anar-me'n quan vulgui."
2. A la porta del lavabo, hi ha un cartell que diu: "Lliure".
3. Alguns manifestants porten cartells que diuen: "Deixeu lliures tots els presoners polítics."
4. El presoner va sortir de la presó dient: "Avui sóc un home lliure."
5. La gent que viu en una democràcia és gent lliure.
6. El paracaigudista va establir un nou rècord de vol lliure.
7. "No m'agraden les rimes —va dir el poeta—. Prefereixo el vers lliure."
8. Després de passar-hi els trencagels, el port va quedar lliure de gel.
9. "He comprat aquesta maquineta al Japó —va declarar—, però l'he comprat lliure d'impostos."
10. Hem repassat tot l'edifici per assegurar-nos que estava lliure de termites."
11. El policia va dir: "Com que el seu cotxe no ha participat en l'accident, vostè queda lliure."
12. La mà esquerra del lladre estava emmanillada al policia, però la mà dreta li quedava lliure.
13. Al pati va començar una discussió que aviat es va convertir en lluita lliure.

² Manual que acompanya el programa *Lògica* del Projecte Filosofia 3/18 i que correspon al primer cicle d'ESO. Es pot descarregar gratuïtament des d'aquest link: <http://www.grupiref.org/cat/manuals-filosofia-3-18.htm>

³ Manual que acompanya el programa *Filosofia de la Naturalesa* del Projecte Filosofia 3/18 i que correspon al cicle mitjà d'Educació Primària. Es pot descarregar gratuïtament des d'aquest link: <http://www.grupiref.org/cat/manuals-filosofia-3-18.htm>

14. Van anar a una festa on hi havia bufet lliure.
15. Va tenir molt d'èxit la traducció lliure d'aquella obra antiga.
16. "No sé si convidar-lo a la festa —va dir la Sra. Martí—. És un home molt lliure en el seu llenguatge i en la seva conducta."
17. L'anunci diu que si en compres tres ampolles et donen una entrada lliure per la discoteca.
18. "Em sembla que valdrà més que ho fem a l'aire lliure", va dir el Sr. Pou.
19. "Tinc un amic que aquest curs s'ha matriculat lliure."
20. "Quan compris una casa —va dir l'arquitecte—, has de mirar que estigui lliure de càrregues."
21. "Com més aprenquis a pensar —va dir el mestre—, més lliure seràs per pensar pel teu compte."

II. Heus aquí algunes maneres possibles d'entendre i d'usar la paraula "lliure". ¿Retrobes en aquesta llista els significats amb què "lliure" era usat en les oracions anteriors? ¿Podries connectar aquests significats amb aquelles oracions?

Pistes d'usos alternatius de la paraula "lliure":

- a. No limitat
 - b. De franc, sense cost
 - c. Capaç; amb poder de fer alguna cosa
 - d. Alliberar o alliberat
 - e. Sense embolics ni martingales
 - f. No tancat (en sentit moral o físic)
 - g. No part d'un sistema
 - h. Vivint amb regles que un mateix s'ha fet
 - i. Sense barreres ni obstruccions
 - j. No sotmès a regles
 - k. Sense rima
 - l. Sense inhibicions, espontani, natural
 - m. Sense prejudicis
 - n. Exempt
 - o. No literal o al peu de la lletra, sinó amb adaptacions
 - p. Capaç de viure de la manera que vol
- [Exercici tret de *Recerca filosòfica* (9.17) i de *Recerca ètica* (2.3.6).]

[Vegeu les entrades: "Llibertat" de *Buscant el sentit*, de *Recerca filosòfica* i de *Ètica i ciutadania*].

3. RESPONSABLE

Ser líder no vol dir saber manar. Un bon líder no imposa la seva voluntat sinó que està al servei de l'equip i vetlla pel grup. Els membres de l'equip el segueixen perquè confien en ell, perquè se senten recolzats i segurs.

Què vol dir ser responsable? Una persona responsable és qui pren decisions conscientment i accepta les conseqüències dels seus actes.

Quines qualitats ajuden a la responsabilitat? Hi ha diverses virtuts que es relacionen amb la responsabilitat. Diguem-ne tres:

- Valentia.- Per adonar-se dels propis actes fa falta un valor capaç de superar la por al càstig. (Responsabilitat davant els altres).

- Humilitat.- L'orgull dificulta demanar perdó; mentre que la persona humil reconeix les seves fallades. (Responsabilitat davant un mateix).

- Altruisme.- Tenir en compte l'altre, estar a disposició per ajudar. (Responsabilitat davant un mateix i davant els altres).

1. És responsable un nen o nena que:

- fa les coses sense pensar?
- no fa res per por de fer-ho malament?
- sempre dóna la culpa als altres?
- va esverat i fa disbarats?
- no accepta mai tenir alguna culpa?

2. Per què Spirit és un cavall responsable?

Completa aquesta frase:

SPIRIT és un cavall responsable, perquè _____

4. TENACITAT /PERSEVERANÇA

Tenacitat vol dir mantenir-se constant en allò que hem començat i volem aconseguir. La perseverança és un esforç continu. És un valor fonamental en la vida si volem obtenir un resultat concret: sempre és gratificant iniciar un projecte, ja que existeix una gran il·lusió, somnis i esperances; el més difícil, però, és perseverar-hi.

Aquesta dificultat per ser tenaç i perseverant la podem superar si...

- Som constants en les nostres activitats i preveiem els obstacles.
- Tenim fermesa en les dificultats i som constants en la recerca del bé.
- Enfrontem els reptes sense por, amb un compromís ple i decidit per a complir amb la nostra vocació, sigui la que sigui.
- Aprenem a valdre'ns per nosaltres mateixos i treballem amb obstinació per a arribar a les nostres metes.
- Som conscients que ningú pot respondre per nosaltres.
- Transformem els nostres somnis, els donem vida i lluitem per convertir-los en realitat.

L'altra cara de la moneda és la inconstància. La inconstància està associada a la falta de claredat de metes i a la incapacitat d'acabar les coses que es comencen.

Les persones inconstants no assumeixen els seus compromisos i solen abandonar les activitats que emprenen. La seva força de voluntat és escassa. Per emprendre qualsevol aventura cal paciència, constància i determinació.

1. Algunes frases per comentar:

"Cal lluitar per complir els somnis." Dita popular.

"La gota obre la pedra, no per la seva força sinó per la seva constància".
Ovidi.

"La perseverança és la virtut per la qual totes les altres virtuts donen el seu fruit." Arturo Graf.

"Si caus set vegades, aixeca-te'n vuit. " Proverbi xinès

"Caure està permès. Aixecar-se és obligatori!" Proverbi rus

5. POSAR-SE AL LLOC DE L'ALTRE

L'**empatia** és la capacitat de posar-se al lloc de l'altre, d'entendre els seus sentiments, d'entendre la postura dels altres, de comprendre les seves actituds... Si bé és una qualitat innata (totes les persones són capaces d'identificar les emocions alienes i comparar-les amb les pròpies i tothom posseeix aquesta capacitat en un grau concret), l'empatia pot entrenar-se.

De vegades, es fan judicis temeraris o accions irreflexives, degut a la incapacitat de posar-se al lloc de l'altre. I això són reaccions contràries a la convivència pacífica, i degudes a la incapacitat de ser empàtic.

No s'ha de confondre la simpatia amb l'empatia: el terme empatia significa "sentir dintre" de l'altra persona. En canvi simpatia és "sentir amb" l'altra persona. Avui sembla que l'empatia perd terreny a favor de l'apatia que es pot resumir amb les frases: "és el seu problema", "passo", "no va amb mi".

L'empatia es diferencia de la simpatia o compassió perquè el subjecte pateix l'emoció dels altres, no sols la identifica, sinó que hi reacciona. Els psicòpates o els autistes són persones que tenen molt mermada la capacitat empàtica.

Pocs dubten ja de la importància d'entrenar els nens, des que són petits, en aquestes aptituds emocionals, que seran la base d'una sana autoestima, unes relacions interpersonals adequades i el saber treballar en equip.

Per ser empàtic:

1. Reconèixer la diversitat: tots som diferents i, per això, cadascú val segons diferents criteris.

2. Ser tolerant i respectuós amb els que no són iguals a nosaltres, amb els que pertanyen a altres grups, tenen una nacionalitat o religió distintes.

3. Posar-se a la pell de l'altre, no només respectem la persona sinó que ens "calcem les seves sabates".

1. Què fer per ser empàtic?

- Procurar somriure. Fer bona cara ajuda a crear un ambient de confiança i cordialitat.

- Considerar que els assumptes dels altres són més importants que els propis.

- No jutjar les persones d'avant-mà. No pensis: "ja arriba aquell pesat ", "una altra vegada amb el mateix rollo", "no em deixa en pau". Si algú s'acosta a tu, és perquè necessita algú amb qui parlar...

- Si no tens temps o és un mal moment, expressa que no pots estar per ell o ella amb cortesia i delicadesa. Es pot dir tot, si es diu ben dit.

La pel·lícula

- Quants anys passen aproximadament des de l'inici de la pel·lícula fins a la darrera escena? Com ho sabem en el film?
- Podries dir quin aspecte del film t'ha cridat més l'atenció, com ara: els personatges, els dibuixos, on passa, la música, el vestuari o altres?
- Recordes alguna seqüència o fotograma especialment impactant?
- Quins són els moments més especials de la pel·lícula per a tu?

1. 2. 3.

- Canviar el final de la pel·lícula

--

Música

Com que a la pel·lícula es parla poc, la música és molt important. De moment es poden traduir els títols de les cançons. O descobrir quines paraules en anglès coneixem d'aquests títols.

BANDA SONORA DE HANS ZIMMER

1. I Will Always Return (End Title)
2. Here I Am
3. This Is Where I Belong
4. You Can't Take Me
5. Get Off My Back
6. Sound The Bugle

7. I Will Always Return
8. Don't Let Go (With Sarah McLachlan)
9. Brothers Under The Sun
10. Rain
11. Fly Like An Eagle (Main Title)
12. Run Free
13. The Long Road Back
14. Here I Am (End Title)
15. Nothing I've Ever Known

AVALUACIÓ

A tu que t'ha dit la pel·lícula?

- Digues la teva opinió sobre el film, justificant la teva avaluació:

- M'ha agradat, perquè.....
- M'ha fet por, perquè.....
- M'ha fet riure, perquè.....
- M'ha sorprès, perquè.....
- M'ha indignat, perquè.....
- M'ha fet somriure, perquè.....
- M'ha emocionat, perquè.....
- M'ha alegrat, perquè.....
- M'ha molestat, perquè.....
- M'ha inquietat, perquè.....
- M'ha distret, perquè.....
- M'ha avorrit, perquè.....
- M'ha sobtat, perquè.....
- M'ha il·lusionat, perquè.....
- M'ha informat, perquè.....

- Què m'ha explicat que no sabia ?